

Nr 16 | November 2023 | Årg. 7

Kundemagasinet

Side 6

Jaktar skatten i kvar og ein

- Trivsel og meistring er prioritet nummer ein i Viergo

Side 4

Ferdigstilt Hollundsvatnet VBA

- Stor oppgradering aukar vasstryggleiken

Audun Halleraker
Dagleg leiar BVA

Så er me i gang!

Etter å ha arbeidd med reguleringsplan sidan 2017 er me endeleg i gang med eit av dei viktigaste, og største prosjekta i BVA si historie, utbygging av Åreid vassreinseanlegg. Prosjektet er stort både i utstrekning, men også økonomisk.

Tidlegare har det vore skriva om bygging av nytt høgdebasseng på Vorland for å stabilisere vassforsyninga til Langevåg. I den samanheng vart det også bygd om på vassreinseanlegget (Vorland VBA) og det vart lagt nye vassleidningar til Vorlandsvågen og vidare mot Hovlandshagen med den nye fiskerihamna. Dette har vore ledd i ein større plan der arbeidet som no er starta på Åreid er ein viktig del. På Åreid skal vassreinseanlegget byggast ut slik at produksjon av reint vatn kan aukast monaleg. Det skal byggast to høgdebasseng, kvart av desse skal ha plass til 1500 m³ vatn. Ny inntaksleidning frå Finnåsvatnet skal leggjast og det skal leggjast ny vassleidning frå Åreid til Oldereid som seinare skal knyte seg til pumpestasjon på Ekornsæter. Til sist skal det leggjast vassleidning mellom Åreid og Hovlandshagen i sjø.

Bakgrunnen er krav om tosidig vassforsyning

BVA har eit krav om å ha ei tosidig vassforsyning til abonnentane. I dag er det ikkje slik forsyning til Langevåg. Finnåsvatnet er vår største vasskjelde og har ein stabil kvalitet på råvatnet i tillegg til

at det ligg sentralt i forhold til levering av vatn. Derfor er det naturleg at Åreid VBA blir knutepunktet når det gjelder produksjon av drikkevatt i Bømlø. Produksjonsauke innan fleire næringsverksemdar både nord og sør i kommunen gir større behov for vatn. Det fører til behov for store dimensjonar på alt frå pumper, vassleidningar til høgdebasseng.

Det største prosjektet økonomisk

Prosjektet er delt opp i fleire entreprisar. Arbeidet på Vorland inklusive vassleidningar til Hovlandshagen var ferdig i 2022 hadde ein totalpris på om lag 40 mill. Arbeidet som no er starta har eit prisestimat på om lag 180 mill., altså 4-5 gongar større. Til no er det inngått kontrakt med entreprenørane Landmark Maskin AS (grunnarbeid), Engelsen Entreprenør AS (betong og bygningsarbeid) og Entec Brimer AS (høgdebasseng).

Ferdigstilling i 2025

Framdriftsplanen er at me i løpet av hausten 2025 skal vera ferdig med heile prosjektet. Fleire delentreprisar er avhengig av kvarandre og ikkje minst skal det produserast vatn ved Åreid VBA under heile byggjeperioden. Dette er utfordrande. Heldigvis har me dyktige tilsette som har god oversikt og planlegg godt, ilag med dyktige entreprenørar.

Me har god tru på at framdriftsplanen skal halde.

Audun Halleraker - dagleg leiar

BØMLO VATN OG AVLØP

Vår visjon er:

Liv, helse og vekst til våre kundar og vår vakre natur.

«FRISKT» | Kundemagasin utgjeve av Bømlø Vatn og Avløpsselskap AS
Ansv. red. Audun Halleraker
Design & tekst: Zpirit AS
Foto: Zpirit/andre
Distribuert til hushaldningar i Bømlø.

Framsidede:

Snekker Thomas Mjånes Larsen er arbeidsleiar på treverkstaden til Viergo

Vakker haustsol i Høvringevika

Slik bidrar du til reint drikkevatt

Tilbakeslag av forureina vatn i vassnettet kan utgjera ein risiko for alle som drikk og brukar vatnet. For å unngå dette er alle vassabonnentar i Noreg pålagde å ha tilbakeslagsventil i vassinntaket sitt.

Reint vatn i springen er avgjerande både for helse vår og miljøet rundt oss. Men visste du at tilbakeslag frå ditt private vassanlegg kan vera med på å forureina den offentlege vassforsyninga?

Me kallar det tilbakeslag når vatn eller andre væsker strøymer i motsett retning av den normale flyten. I vassforsyninga strøymer vatnet normalt frå det offentlege nettet og inn til dine bygningar, men under visse omstende kan det faktisk flyta tilbake inn i dei offentlege vassleidningane.

Trykkfall kan starta sug

Sjå til dømes for deg at du har ein hageslange som ligg og sildrar oppi ei bøtte. Oppstår det tilbakeslag, kan vatnet i bøtta bli soga tilbake i slangen og koma ut i dei offentlege vassrøyra. Skulle vatnet i bøtta innehalda bakteriar, kjemikalier eller andre skadelege stoff eller anna forureining, kan desse då bli spreidde til naboar eller sambygdingar og utgjera ein risiko for dei som drikk eller brukar vatnet – noko som igjen kan føra til kokevarsel og potensielt kostbare reinsetiltak eller reparasjonar.

Det kan vera fleire grunnar til at det oppstår tilbakeslag. Ei vanleg årsak er trykkfall i det offentlege vassnettet. Det kan skje ved leidningsbrot, brannsløkking eller andre situasjonar det blir henta store mengder vatn ut av nettet, eller ved vedlikehaldsarbeid på nettet. Ei anna årsak kan vera at det er høgare trykk i eit privat anlegg, forårsaka av pumper eller trykktankar på eigedomen.

Krav om sikring

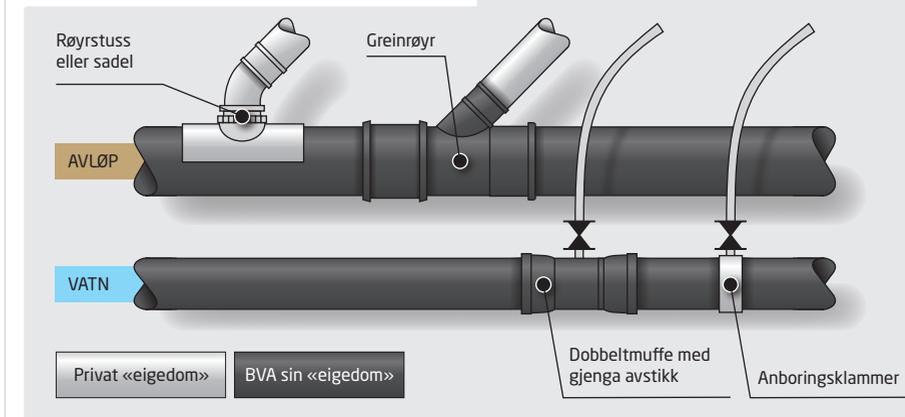
Uansett årsak, er det viktig å unngå tilbakeslag. Derfor er det i Noreg krav om at alle installasjonar som er kopla til det offentlege vassnettet skal ha tilfredsstillande sikring mot tilbakeslag, noko mellom anna Drikkevassforskrifta slår fast. Det aller vanlegaste sikringstiltaket er tilbakeslagsventil. Denne lar berre vatnet strøyma i ei retning, slik at vatn frå ditt private anlegg ikkje kan koma tilbake i det offentlege nettet.

Som hus- og bygningseigarar har me altså alle eit ansvar for å sikra at våre private anlegg ikkje utgjera ein risiko for den offentlege vassforsyninga. Ein ting er å følge lova, endå viktigare er det at me alle då er med på å beskytta naboar, lokalsamfunn og miljøet ved å bidra til at det gode drikkevattet vårt held seg reint og trygt.

Kva er offentlig og kva er privat?

Det er viktig å vera klar over kvar ditt ansvar sluttar og BVA sitt startar. Stikkledningane frå BVA sitt leidningsnett og inn i huset ditt er det du som har ansvar for. Dei er kopla til om lag som illustrasjonen under viser.

Hollundsvatnet ligg inntil Rolfsnesvegen og ikkje på Hollund, som ein kanskje kunne tru.

Hollundsvatnet: Stor oppgradering aukar vasstryggleiken

BVA har det siste året bygd ut og rusta opp vassreinseanlegget ved Hollundsvatnet. – Med nytt høgdebasseng og CO2-anlegg har me heva vasskvaliteten og -tryggleiken ytterlegare for abonnentane våre, fortel prosjektleiar Odd Petter Habbestad.

BVA har dei siste 20 åra opplevd ei stor endring i kvaliteten på råvatnet som blir nytta i produksjonen av drikkevatt. Fargetalet, som seier noko om kor mykje biologisk materiale (humus) det er i vatnet, har dobla seg frå 20 til over 40, og BVA opplever i tillegg hyppigare bakterieoppblomstringar i drikkevasskjeldene enn før. I Hollundsvatnet vassreinseanlegg har dette bydd på utfordringar som redusert reinsekapasitet

på anlegget pga. dubling i farge på vatnet.

- Har eliminert ei forureiningskjelde

– I periodar med mykje humus og bakteriar har me måtta redusera vassproduksjonen for å sikra at filtera våre reinsar godt nok og den påfølgande UV-strålinga drep bakteriar med full effekt. Me har òg brukt det same råvatnet til å spyla og reingjera filtera med, noko som har kravd lengre tid til modning

og klargjering av filtera før produksjonen kunne halda fram igjen, forklarar Odd Petter Habbestad, prosjektleiar i BVA.

Løysinga blei å bygga eit nytt høgdebasseng i tilknytning til reinseanlegget. Her samlar BVA opp ferdig reinsa vatn, som no blir brukt til spyling og reingjering av filtera.

– Ved å byrja spyla filtera med reint vatn har me rett og slett eliminert ei forureiningskjelde, forklarar Habbestad.

Like attmed høgdebassenget er vassreinseanlegget òg utvida med ein stor CO2-tank.

– Ved å tilføra CO2 i reinseprosessen får me ein mykje betre alkalitet i vatnet. Heilt enkelt forklart betyr god alkalitet at drikkevattet endrar seg minst mogleg på vegen frå vassverket og fram til springen din. CO2 har også den gunstige bieffekten at me kan redusera bruken av kjemikaliet jernklorid i reinseprosessen, seier Habbestad.

Større leveringstryggleik

Fornyinga av det 29 år gamle Hollundsvatnet vassreinseanlegg starta i september 2022, og var ferdig i sommar. I tillegg til høgdebassenget og CO2-anlegget, er det også gjort ei rekke andre større og mindre bygningsoppgraderingar som gagnar både evna til å levera reint vatn og arbeidsmiljøet til dei tilsette. Prislappen for opprustinga var om lag 22,5 millionar kroner.

– Me har mellom anna utvida lagerkapasiteten for pH-regulerande marmor og reinsekjemikaliet jernklorid. Uroa i Europa har i seinare tid gjort tilgangen på jernklorid meir usikker. Når me no kan lagra nok jernklorid til fem-seks veker forbruk i eige hus, styrker det leveringstryggleiken vår, framhevar Habbestad.

Ein ny personal- og undervisningsfløy er òg bygd ut, med møte- og undervisningsrom, garderobar og matrom.

– Me får med jamne mellomrom besøk av skuleklassar, men har aldri hatt noko skikkeleg lokale å undervisa i. Det har me no, og gler oss til å få første skulebesøket i hus, seier prosjektleiar.

Nytt: Vassbasseng for filterspyling og CO2-tank.

CO2-anlegget ser beskjeden ut i røyrgjungen, men gir stor verknad på produksjonen.

Jan Ottar Hope viser nøgd fram det nye anlegget som no er ferdigstilt på Rolfsnesvegen.

Vassverket for nord og aust

Hollundsvatnet vassverk ved Rolfsnesvegen kan i teorien forsyna reint drikkevatt til abonnentar så langt sør som Moster og Grutle. I praksis leverer anlegget i dag vatn til områda Rubbestadneset, Bremnes (inkl. storforbrukaren Bremnes Seashore) og Brandasund.

Mindre surt gir meir brunt

Me har i mange år vore bekymra for den negative effekten sur nedbør har på vassdrag skog og bygningar. Det skulle derfor vore ei rein gladsak at BVA dei siste 20 åra har registrert ein auke i pH-verdien i råvatnet til drikkevassproduksjonen frå 5,5 til 6,5.

Men for BVA byr endringa faktisk på utfordringar. – Mindre sur nedbør er ei av årsakene til at fargetalet i råvatnet vårt har dobla seg dei siste 20 åra. Forsking viser at det same har skjedd i elver og innsjøar i deler av Nord-Europa og Nord-Amerika, som etter kvart har blitt brunare. Den sure nedbøren hadde nemleg den fordel at han batt humusen i jordsmonnet. Når nedbøren og nedslagsfelta blir mindre sure, blir humusen meir porøs og tar lettare vegen til drikkevasskjeldene våre. Effekten blir forsterka av meir intens nedbør enn før og stor attgroing, forklarar Odd Petter Habbestad.

Jaktar skatten i kvar og ein

I kompetanse- og opplæringsverksemda Viergo er trivselen og meistringa til arbeidstakarane prioritert nummer ein. At det har skapt ei suksessbedrift med produkt og tenester som begeistrar bømblingane, er rein bonus.

Å ha ein jobb, noko fast å stå opp og gå til, er viktig for dei aller fleste av oss. Men av ulike grunnar, er det ikkje alle som kan delta i det ordinære arbeidslivet. I Viergo prøver dagleg leiar Audny Gjørseter Hollund og resten av personalet å skapa gode arbeidsarenaer for personar som treng varig tilrettelagt arbeid eller arbeidstrening for å returnera i ordinær jobb eller utdanning.

– Alle menneske er ulike. Jobben vår er å finna skatten i kvar enkelt av arbeidstakarane våre, slik at dei opplever trivsel, meistring, utvikling og auka livskvalitet gjennom meningsfullt arbeid. Det får me til ved å laga jobbarenaer som passar den enkelte, anten ein er glad i fysisk arbeid, ønsker mest mogleg faste rutinar, eller vil ha utløp for si kreative side, fortel Hollund.

«For meg og personalet er suksesshistoriene til arbeidstakarane viktigast.»

Audny Gjørseter
Hollund
Dagleg leiar

Populære varer og tenester

Viergo har i dag 25 plassar for varig

tilrettelagt arbeid og snart ni plassar for arbeidstrening. Arbeidstakarane fordeler seg på ei snikkaravdeling, bakeri, konditori, reinseri, handverksavdeling, den kombinerte kafeen og butikken, og ikkje minst jobbfrukt-avdelinga – som danderer og køyrer ut frukt til store delar av næringslivet i Bømlo, Fitjar og Stord. Somme jobbar fulltid, andre er tilsette i halv stilling.

I Bremnesvegen 900 produserer dei eit vare- og tenestesortiment som verkeleg har slått an, med alt frå ferske brød og bollar til delikate kaker, flotte handlaga stearinlys og ei rekke ulike interiørprodukt i tre – varer du like gjerne kunne kjøpt

i flotte interiørhus. I butikken blir Viergos eigne produkt også supplert med kortreiste mat- og drikkevarer frå lokale produsentar.

– Bømblingane er veldig begeistra for oss, og folk bestiller faktisk bord i kafeen! Det seier litt, og me er så glade for alle som brukar oss – anten det er

næringslivet eller privatpersonar. Baksida er at produksjonskapasiteten vår tidvis er sprengt, og me går tomme for bakarvarer litt utpå dagen. Bestiller du derimot i forkant, løyser me det meste, reklamerer Hollund.

Trivsel og meistring trumfar for travle dagar

God kvalitet er noko av grunnen til populariteten, meiner Viergo-sjefen. Nøkkelen er eit fantastisk personale på 13 tilsette som alle er fagutdanna.

– Ein ting er at me må levera kvalitetsprodukt for å få omsetning, men det aller viktigaste er at arbeidstakarane våre skal kjenna på stoltheita av at dei gjer nett like godt arbeid som andre, poengterer Hollund.

Om varer og tenester sel godt, er ho samtidig tydeleg på at Viergo ikkje kan la seg riva med av medgangen.

– Som ein tilpassa arbeidsplass, har me avgrensingar. Når ordrane renn inn er me nøydd til å minna oss sjølv om kvifor me er her. Trivsel og meistring på jobb overstyrer alt, så me kan ikkje la arbeidstakarane få det for travelt. Eigentleg skal me vera fornøgde berre me unngår raude tal, meiner Hollund.

Selskaps- og lunchmat er ein viktig del av Viergo sitt tilbud. Her gjer avdelingsleiar og kokk Hanne Ytrøy Økland og arbeidsleiar og kokk Anette Sortland Eikemo klar til utlevering.

Arbeidsleiar og baker Gjermund Bore sine bakverk har verkeleg slått an hos bømblingane. Her kjem nye godsaker ut av ovnen!

Suksesshistoriene til arbeidstakarane er viktigast

Sjølv tok ho roret i Viergo (den gong Bømlo Industrier) i 2012, etter å ha takka for seg som aller siste likningssjefen i Sunnhordland. Gjennom ti år har ho, saman med personalet, styret og eigaren Bømlo kommune, forma suksessbedrifta me ser i dag.

– For meg og personalet er suksesshistoriene til arbeidstakarane viktigast. Til dømes tilfella der me har lete ein arbeidstakar prøva seg i ulike jobbar over tid utan heilt å lukkast, og så treffer me endeleg blink med arbeidsoppgåver som passar perfekt – der me ser vedkomande finn sin plass og blømer. Då er me så fornøgde og glade, det slår alt, seier Hollund.

Ho trekker også fram dei mange som Viergo hjelper ut igjen i ordinært arbeidsliv eller utdanning etter ulike helseutfordringar.

– Det er eit stort behov for arbeidsførebuande trening i Bømlo, og me får folk ut i jobb igjen. Det er ein stor gevinst for samfunnet, seier Hollund, som ikkje kan få fullrost personalet for jobben dei gjer for alle arbeidstakarane i Viergo.

– I ein hektisk kvardag trør alle til der det trengst og hjelper kvarandre. Dei er rett og slett fantastiske!

Dobbel tyding

Visste du at Viergo-namnet er ein kombinasjon av det franske ordet «vie», som tyder liv, og det latinske ordet «ergon», som tyder arbeid – og at «ergonomi» tyder tilpassing mellom arbeidsmiljø, teknikk og menneske? Samtidig kan bedriftsnamnet også lesast som «Vi er go».

viergo

Dagleg Leiar Audny Gjørseter Hollund viser fram noko av det vakre Viergo byr på.

Arbeidsleiar Linda Kristin Helvik sjekkar at lysestøypinga er skikkeleg.

Nytt reinseanlegg i Åreiddalen: – Blir hjarta i heile vassforsyninga

– Dette er eit prosjekt som blir viktig for bømlingane dei neste 50 åra, seier prosjektleiar Odd Petter Habbestad.

I Åreiddalen er grunnarbeidet no i full gang for det som skal bli det nye nervesenteret i vassforsyninga vår. Det storstilte prosjektet, som faktisk strekkjer seg heilt frå Ekornsæter i nord til Langevåg i sør, representerer ein solid milepåle for Bømlo vatn og avløp (BVA). Med ein total prislapp på 180 til 200 millionar kroner, er dette den desidert største utbygginga selskapet nokon gong har gitt seg i kast med.

I grove trekk omfattar storsatsinga ei utviding og opprusting av det eksisterande reinseanlegget ved Åreidelva, bygging av to nye høgdebasseng i lia ovanfor, to nye vassinntak i Finnåsvatnet, 9,7 km med vassleidningar i Åreiddalen og nordover mot Ekornsæter, 22 km vassleidning i sjø til Langevåg via Børøy, og om lag 3,5 km med vassleidning i sjø mellom Åreiddalen og Klubbasundet – ei dublering av siste trase på vassforsyninga til Moster.

Doblar kapasiteten

Bygginga starta i september, med mål om å vera ferdige i Åreiddalen sommaren 2025.

– Etter å ha jobba med regulering sidan 2017, er det godt å få spaden i jorda. Den store spenninga no er sjølve byggegropa til vassreinseanlegget. Gropa ligg lågare enn vasstanden i Åreidelva, så her må me slå ned spunt før byggegropa blir graven ut så ikkje elvevatnet tar seg inn, forklarar Habbestad.

Mens dagens vassreinseanlegg har seks filter som reinsar drikkevotnet, får det nye tolv. Det betyr ei dobling av produksjonskapasiteten. Bygget skal i tillegg romma to UV-anlegg, eit ekstra tavlerom, maskin/pumperom, stort lager for marmor

– Her blir det liggande to høgdebasseng, forklarar Odd Petter Habbestad. Anleggsmaskin er allereie på plass på det høgaste punktet i anleggsområdet.

Dei to høgdebassenga ligg på om lag 80 meter over havet, oppe i fjellsida over Åreid VBA som ein kan sjå heilt til høgre i biletet.

og jernklorid, doseringsrom for kjemikalier, CO2-anlegg, driftskontor, laboratorium, eterom, garderobar og eit kjekt visingsrom med innsyn i filterhallen.

– Med utgangspunkt i det eksisterande, blir det eigentleg to separate vassreinseanlegg under same tak når anlegget står ferdig. Dermed vil me framleis kunna ha drift på halve reinseanlegget dersom det oppstår ein teknisk svikt, noko som er svært viktig for leveringstryggleiken, framhevar Habbestad.

Minst mogleg pumping

Han omtaler det nye maskin- og pumperommet i Åreiddalen som hjartet

i heile vassforsyninga på Bømlo. Herifrå vil BVA kunna forsyna alle krikar og krokar i kommunen med vatn.

– Me har eit stort fokus på energieffektivitet i dette prosjektet. Det betyr mellom anna at råvatnet skal renna fritt inn i reinseanlegget, utan pumping. Herifrå må det ferdig reinsa vatnet naturlegvis pumpast opp til dei to

«Dette er den desidert største utbygginga selskapet nokon gong har gitt seg i kast med.»

Odd Petter Habbestad
Prosjektleiar

nye høgdebassenga, men deretter er målet at drikkevotnet skal renna fritt heilt ut til iallfall 80 prosent av forbrukarane. Pumpene i vassverket kan assistera oss med å nå dei siste og ved større forbrukstoppa, forklarar prosjektleiaren.

Vassforbruket i Bømlo svingar enormt mellom natt og dag. For at reinseanlegga skal fungera optimalt, ønsker BVA derimot ein mest mogleg stabil produksjon gjennom heile døgnet. Løysinga er å levera reint vatn jamt og trutt til høgdebasseng, og så regulera svingingane i forbruket med uttak frå bassenga.

Prosjektleder Odd Petter Habbestad fortel at det store prosjektet i Åreiddalen er kome godt i gang. Det skal takast ned ein god del skog ved veg og elveløp.

Det er massive tre som skal takast ned. Litt stort å bruka til julatre, kanskje...

Får 3 millionar liter vatn oppi lia

I Åreiddalen skal det byggast to nye høgdebasseng i lia ovanfor vassverket, om lag 80 meter over havet. Bassenga får ein samla kapasitet på 3.000 kubikkmeter reint vatn, eller tre millionar liter om du vil. Det sikrar tilgjengeleg vatn i lang tid, sjølv om ein lengre straumstans skulle råka vassverket.

– Det er fleire årsaker til at me har valt å bygga to mindre høgdebasseng framfor eitt stort. Hovudgrunnen er at to basseng aukar leveringstryggleiken. Oppstår det vedlikehaldsbehov eller skjer noko uføresett, kan me stenga det eine og framleis forsyna abonnentane frå det andre. Dette hadde vore meir utfordrande med eitt stort basseng, forklarar Habbestad.

Han legg til at BVA også er opptekne av at høgdebassenga våre skal vera sjølvreinsande. Det får ein til i dei eksisterande bassenga ved å skapa rotasjon når vatnet strøymar inn i tanken. Eventuelt botnfall samlar seg då nede på botnen i senter av bassenget, der det kan tappa det ut.

– Hadde me bygt eitt stort høgdebasseng, kunne det medført konstruksjonar inne i bassenget som hindrar rotasjonen

og utskiftinga i vassmassane. Me har derfor valt å gå for ei løysing som er kjent og velprøvd hos oss. Med tanke på at byggetomta, ventilkammer og infrastrukturen uansett er den same, er kostnadsforskjellen på å bygga eitt eller to relativt liten, seier prosjektleiaren.

Koplar saman nord og sør

For å kopla det nye vassverket saman med resten av vassforsyninga i Bømlo, er det planlagt to nye røyrløysingar mot nord og sør. Den nordgåande vil strekka seg ca. til Ekornsæter. Der møter han vassforsyninga frå Hollundsvatnet, og med denne samankoplinga vert tovegsforsyninga i kommunen styrkt. På delar av strekka skal røyret leggast i den nye traseen for vegen mellom Finnås og Ekornsæter – siste etappe i Bømløpakken.

Sørøver inneheld prosjektet ein leidning i sjø frå Åreiddalen til i Langevåg. Den 22 km lange traseen fører både røyret heilt ned på 280 meters djup og oppom land på Børøy, før det held fram til ein ny plassstyrt kumme ved moloen i Langevåg. Der skal «Åreid-vatnet» blanda seg med vatn frå reinseanlegget på Vorland, eller det kan bli sendt direkte opp i høgdebassenget på Vorland.

Arkivfoto: Adobe Stock

Vatnet må fosskoka. Koking drep mikroorganismar som virus, bakteriar og parasittar.

Kva gjer du når vatnet må kokast?

BVA kan råda abonnentane til å koka drikkevattent dersom det er risiko for at det kan innehalde helsefarlege mikroorganismar, slik me mellom anna opplevde no i sommar.

Men kva bør du eigentleg gjera når du mottar eit kokevarsel? Her er ei kjapp hugseliste:

1. Følg rådet, og unngå å få i deg vatn rett frå springen. Ved å koka vatnet drep du eventuelle mikroorganismar som virus, bakteriar og parasittar. Eit alternativ til koking kan vera flaskevattent.
2. Er vatnet grumsete eller ser ut til å innehalda partiklar, filtrer vatnet før du kokar det.
3. Når du kokar, sjå til at vatnet fosskokar.

4. Avkjøl vatnet naturleg, utan tilsetting av isbitar eller liknande.

Forutan til drikke, bør du bruka kokt vatn til:

- All mat som ikkje skal kokast eller varmebehandlast over 100 °C
- Utblanding av saft, og andre produkt som drikkast eller etast
- Kaffi
- Isbitar
- Skyljing av frukt, salat og grønnsaker som ikkje skal kokast
- Tannpuss

For utfyllande informasjon, sjekk gjerne ut Folkehelseinstituttet sin nettstad.

Slik kan du kvitta deg med matfeitt

Jula står for døra og me skal kosa oss med mykje god tradisjonsmat. Då får me tilhøyrande restar med mykje feitt. Det er svært viktig at me ikkje tømmer det i avløpet, men handterer det slik at det ikkje skaper problem seinare.

– Etter julemiddagen avkjøler du feittet så det stivnar. Skrap det ut og tørk med kjøkenpapir. Kast feitt og papir i bioavfallet.

– Større mengder flytande olje heller du i ein tom mjølkekartong, teip den igjen og kast den i restavfallet.

– Når du steikjer middag, så gjer det til ein vane å alltid tørka av steikepanna med kjøkenpapir når du er ferdig. Då er det også lettare å vaska den etterpå.

– Smultringbaking kan gje deg ein stor rest med matfeitt. Hiv det i bioen, eller hell det i ein mjølkekartong, ha i solsikkefrø, havregryn, mandlar og hasselnøtter og vips så har du julemat til småfuglane! Lag nokre hol i kartongen og stikk i ein pinne dei kan kvila seg på, før du heng det ut.

Vannvittig :-)

Per til kåno: «I går vaska eg bilen med ein venn. Da va møyke kjekkare»

Kåno: «Burde du ikkje brukt ein svamp i staden?»

BØMLO VATN OG AVLØP

Bømlo Vatn og Avløpselskap AS

Org. nr. 985 228 825

Pb 214, 5445 Bremnes

Besøk: Hollundsdalen 21

Tlf: 53 42 88 40

Vakt: 53 42 88 45

Retur:
Bømlø Vatn og Avløpsselskap AS
Pb 214
5445 Bremnes

spirit

friskt

Det nye anlegget ved
Hollundsvatnet fungerer
som det skal etter at det er
ferdigstilt.